

Raport końcowy z badania ewaluacyjnego pn. Ocena efektów ekologicznych, społecznych i gospodarczych wsparcia w ramach osi VI Ochrona środowiska i efektywnie wykorzystanie zasobów w RPO WL 2014-2020

Warszawa, styczeń 2023 r.

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Materiał współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Cel badania

Głównym celem badania była **ocena wpływu interwencji środowiskowych w trzech wymiarach: ekologicznym, społecznym oraz gospodarczym.**

Metodologia Badawcza

- podejście badawcze oparte na ewaluacji wspieranej teorią, uzupełnione studiami przypadku i studium statystycznym;
- analiza dokumentów programowych, dokumentacji konkursowej i projektowej, dokumentów strategicznych, raportów i opracowań tematycznych, aktów prawnych oraz danych statystycznych;
- wywiady indywidualne z przedstawicielami Instytucji Zarządzającej RPO WL 2014-2020, ekspertami dziedzinowymi oraz beneficjentami;
- ankieta internetowa (CAWI) z beneficjentami .

Zakres badania

Działania wdrażane w Osi priorytetowej VI Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów RPO WL 2014-2020:

- Działanie 6.1 Bezpieczeństwo ekologiczne
- Działanie 6.3 Gospodarka odpadami
- Działanie 6.4 Gospodarka wodno-ściekowa

Zakres czasowy:

od początku wdrażania RPO WL 2014-2020 (2015 r.) do listopada 2022 r.

DZIAŁANIE 6.1: Bezpieczeństwo Ekologiczne

Cel szczegółowy:

- ✓ Skuteczny system ratownictwa i służb ratowniczych

Liczba dofinansowanych projektów: 1 projekt zintegrowany

Wartość dofinansowania UE: 18,6 mln PLN

Kluczowe efekty projektu:

zakup **43 specjalistycznych samochodów ratowniczo-gaśniczych** dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych z 43 gmin województwa lubelskiego

328,5
tys. osób

zasięg oddziaływania projektów
(zmniejszenie podatności na katastrofy naturalne)

Kluczowe korzyści z realizacji projektów:

- ✓ **zwiększenie skuteczności prowadzonych akcji ratowniczo-gaśniczych** - skrócenie **czasu reakcji** na zagrożenia oraz **zwiększenie zakresu** prowadzonych działań ratowniczych
- ✓ **bezpośredni wpływ na poprawę bezpieczeństwa około 15% mieszkańców województwa lubelskiego**
- ✓ **minimalizacja strat materialnych**
- ✓ podniesienie **prestżu OSP** i zachęta dla mieszkańców do wstępowania do struktur OSP

Dobre praktyki:

- > zintegrowana formuła realizacji projektu dotyczącego poprawy bezpieczeństwa ekologicznego regionu
- > bardzo precyzyjny sposób definiowania wskaźników dotyczących kluczowych efektów ekologicznych – jednolity sposób pomiaru, trafne określenie faktycznej skali wpływu

DZIAŁANIE 6.3: Gospodarka odpadami

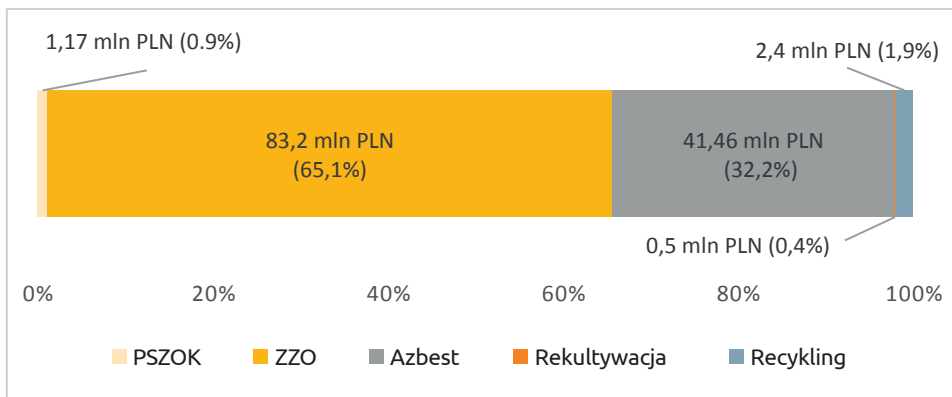
Cel szczegółowy:

- ✓ Sprawny system selektywnej zbiórki odpadów w oparciu o instalacje regionalne

Liczba dofinansowanych projektów: 8 (w tym 2 projekty zintegrowane)

Wartość dofinansowania UE: 128,8 mln PLN

WYKRES. ROZKŁAD WSPARCIA DLA DZIAŁANIA 6.3 W PODZIALE NA KLUCZOWE TYPY INWESTYCJI

Kluczowe efekty projektu:

Modernizacja **8 zakładów zagospodarowania odpadów (ZZO)**, w tym:

rozbudowa 4 instalacji do sortowania odpadów

zwiększenie mocy przerobowej o **50 976 Mg/rok**,
tj. o **13% względem istniejących mocy przerobowych**
sortowni odpadów zmieszanych i selektywnie zbieranych

rozbudowa 6 instalacji do zagospodarowania bioodpadów

zwiększenie mocy przerobowej o **28 326 Mg/rok**,
tj. o **21% względem mocy przerobowej wszystkich instalacji**
do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów

rozbudowa 1 instalacji do recyklingu

budowa 4 PSZOK i rozbudowa 1 istniejącego PSZOK

25 293 mieszkańców objętych selektywnym systemem zbierania odpadów

unieszkodliwienie 104 tysięcy ton wyrobów zawierających azbest z 41 tysięcy lokalizacji, we wszystkich gminach regionu

rekultywacja 2 składowisk odpadów o powierzchni 4,46 ha - 10% powierzchni składowisk wymagających rekultywacji w województwie

Kluczowe korzyści z realizacji projektów:

- ✓ zapewnienie **ciągłości i niezakłóconego procesu przetwarzania odpadów komunalnych** w województwie dzięki wzrostowi mocy przerobowych instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych
- ✓ **wzrost masy odpadów odbieranych i zbieranych selektywnie** w odniesieniu do masy zmieszanych odpadów komunalnych
- ✓ **wzrost masy selektywnie odebranych odpadów ulegających biodegradacji**
- ✓ **wzrost masy odpadów poddanych recyklingowi**, w szczególności w procesie biodegradacji
- ✓ **ograniczenie masy odpadów deponowanych na składowiskach**

Dobre praktyki:

- **zintegrowana formuła realizacji** kluczowych przedsięwzięć (modernizacja ZZO oraz zagospodarowanie odpadów zawierających azbest):
 - **zaangażowanie jednej jednostki** (beneficjenta-lidera) w koordynację, zarządzanie, sprawozdawczość, rozliczanie i organizację przetargów
 - **elastyczność w dokonywaniu wewnętrznych przesunięć środków UE** pomiędzy partnerami w zależności od potrzeb oraz zmian w projekcie, przy zachowaniu założonych efektów
 - **współpraca pomiędzy partnerami, wymiana doświadczeń** - wartość dodana realizacji projektu dotyczącego wsparcia ZZO w formule partnerskiej

DZIAŁANIE 6.4: Gospodarka wodno-ściekowa

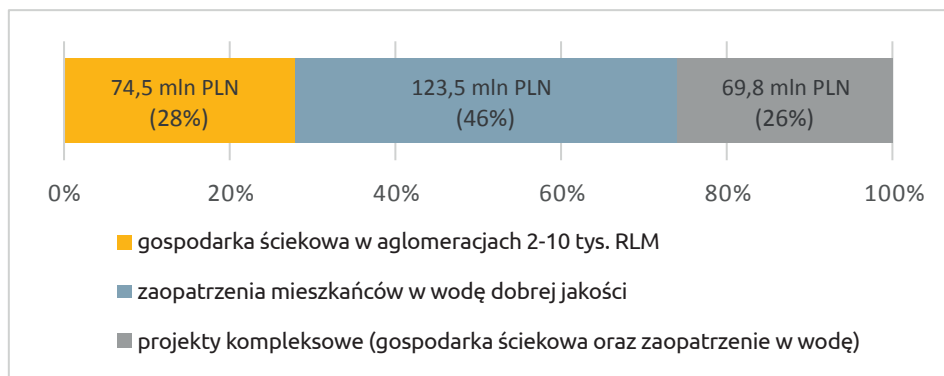
Cel szczegółowy:

- ✓ Realizacja zobowiązań akcesyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w aglomeracjach 2 - 10 tys. RLM

Liczba dofinansowanych projektów: 135

Wartość dofinansowania UE: 267,8 mln PLN

WYKRES. ROZKŁAD WSPARCIA NA KLUCZOWE TYPY INWESTYCJI

Kluczowe efekty projektu:

budowa **253 km** sieci kanalizacyjnych w aglomeracjach 2-10 tys. RLM, co odpowiada **52%** potrzeb określonych w IV aktualizacji KPOŚK

budowa, rozbudowa lub modernizacja **26** oczyszczalni ścieków komunalnych, co odpowiada **62%** potrzeb określonych w IV aktualizacji KPOŚK

78,5
tys. osób

zasięg oddziaływania projektów (ulepszone oczyszczanie ścieków) - docelowo **78,5 tys.** osób, a więc **35%** mieszkańców aglomeracji

Kluczowe korzyści z realizacji projektów - zaopatrzenie w wodę:

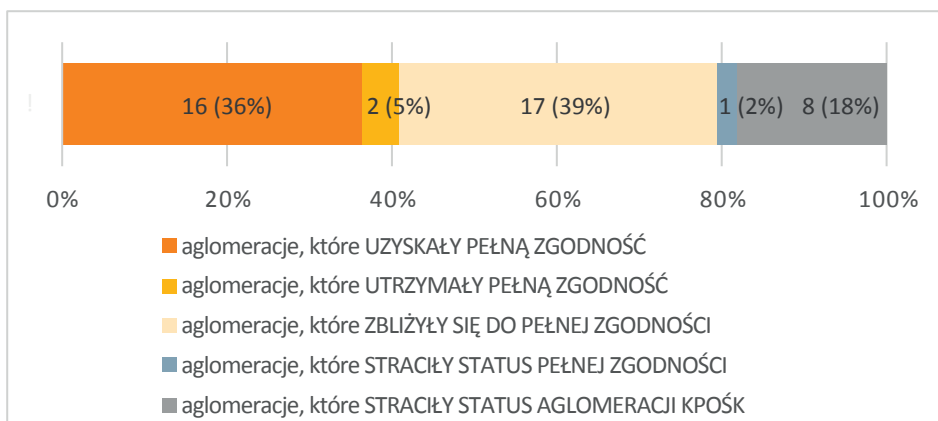
- ✓ budowa **253 km** oraz przebudowa **132 km** sieci wodociągowych - około **10%** przyrostu długości sieci wodociągowej odnotowanego w latach 2015-2021
- ✓ budowa lub rozbudowa **90** stacji uzdatniania wody na obszarze **52** gmin, tj. **24%** gmin regionu
- ✓ budowa **14** nowych ujęć wody o docelowej wydajności dobowej **32,3 tys.** m³/dobę, tj. **19%** wody dostarczanej do gospodarstw domowych w 2021 r.
- ✓ zasięg oddziaływania projektów (poprawa jakości wody pitnej) - **321,1 tys.** osób, tj. blisko **16%** mieszkańców regionu

Kluczowe korzyści z realizacji projektów:

- ✓ **uzyskanie lub utrzymanie przez część aglomeracji pełnej zgodności z dyrektywą 91/271/EWG**

WYKRES. WPŁYW PROJEKTÓW DOFINANSOWANYCH W DZIAŁANIU 6.4 RPO WL 2014-2020 NA UZYSKANIE ZGODNOŚCI Z WYMOGAMI DYREKTYWY ŚCIEKOWEJ 91/271/EWG

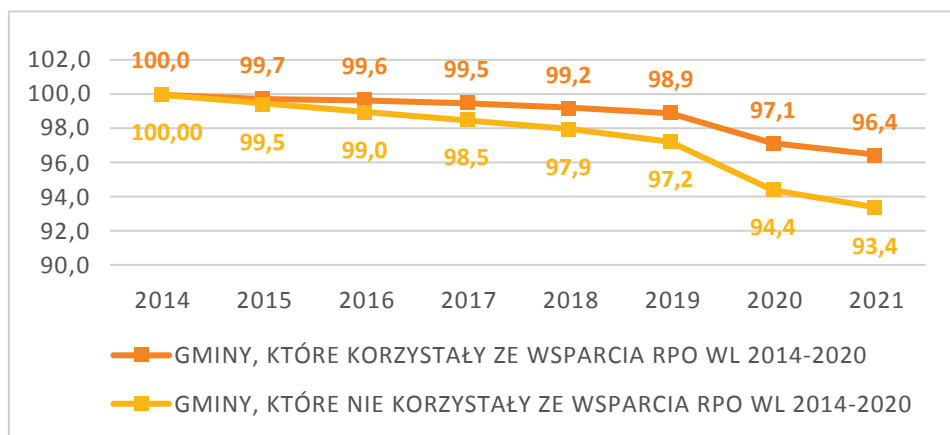
Liczba aglomeracji 2-10 tys. RLM, które skorzystały ze wsparcia: 44
(61% wszystkich aglomeracji 2-10 tys. RLM w województwie lubelskim)

- ✓ wyraźne **przyśpieszenie procesu kanalizowania gmin** oraz **zmniejszenie dysproporcji rozwojowych** dotyczących wyposażenia w podstawową infrastrukturę ściekową wewnątrz regionu
- ✓ **poprawa jakości wody pitnej** dostarczanej siecią wodociągową oraz **zwiększenie wydajności i niezawodności systemu zaopatrzenia w wodę**

- ✓ **wyrównywanie dysproporcji pomiędzy zwodociągowaniem miast i terenów wiejskich**
- ✓ **poprawa jakości środowiska** na obszarach o **wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych** oraz turystycznych
- ✓ **ograniczenie skali depopulacji** w gminach, które korzystały ze wsparcia

WYKRES. WPŁYW WSPARCIA INFRASTRUKTURY WODOCIĄGOWEJ ZE ŚRODKÓW RPO WL 2014-2020 NA ZMIANĘ LICZBY LUDNOŚCI W GMINACH W OPARCIU O PODEJŚCIE KONTRFAKTYCZNE. UŚREDNIONA ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI W GMINACH W STOSUNKU DO ROKU 2014 (2014=100)

Dobre praktyki:

- **zrównoważona formuła finansowania projektów w zakresie gospodarki ściekowej w aglomeracjach 2-10 tys. RLM** - możliwość budowy sieci kanalizacyjnych lub budowy przydomowych oczyszczalni ścieków pod warunkiem zapewnienia skutecznego systemu zagospodarowania osadów
- **zrównoważona formuła finansowania projektów w zakresie zaopatrzenia w wodę pitną dobrej jakości** – sformułowanie warunków przeciwdziałających negatywnym skutkom środowiskowym i maksymalizujących korzyści
- **kryteria wyboru projektów** - duży nacisk na trafność i użyteczność projektów
- duży zakres i skala **działań związanych z oszczędzaniem zasobów** (systemy monitoringu, rozwiązana teleinformatyczne, OZE), wpisujących się w model gospodarki obiegu zamkniętego

Kluczowe rekomendacje:

- **obszar przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym** – w przypadku działań dotyczących zagospodarowania wód opadowych na obszarach miejskich należy położyć silny nacisk na promowanie kompleksowości finansowanych przedsięwzięć, które poza komponentami związanymi z odprowadzeniem wód opadowych, powinny obejmować komponenty związane z podczyszczaniem, retencjonowaniem oraz wykorzystaniem wód opadowych, jak również inne komponenty związane z rozwojem błękitnej i zielonej infrastruktury
- **obszar gospodarki odpadami** - wsparcie powinno być w większym stopniu ukierunkowane na efektywne wdrożenie modelu gospodarki obiegu zamkniętego, jak również zwiększenie efektywności instalacji w zakładach zagospodarowania odpadów celem dalszej poprawy poziomu odzysku surowców (jakościowego i ilościowego). Bardzo pożądane jest również wsparcie instalacji do kompostowania i fermentacji bioodpadów
- **obszar gospodarki ściekowej** - większy nacisk na weryfikację efektywności przedsięwzięć dotyczących budowy kanalizacji sanitarnej z uwzględnieniem wskaźnika koncentracji
- **obszar gospodarki wodociągowej** – większa koncentracja działań na dotyczących budowy sieci wodociągowych na obszarach szczególnie narażonych na negatywne skutki zmian klimatycznych

Zamawiający:

Województwo Lubelskie
ul. Artura Grottgera 4
20-029 Lublin

Wykonawca:

FUNDEKO Korbek, Krok-Baściuk Sp.J.
ul. Przejazd 4/77
02-654 Warszawa

